

تجارب موفق کشورهای مختلف

در زمینه پیشگیری از اعتیاد

مقدمه

پیشگیری از اعتیاد به عنوان یکی از بزرگترین چالش‌های اجتماعی جوامع معاصر، نیازمند رویکردهایی نوین، علمی و جامع است. این امر زمانی موفق خواهد بود که ابتدا پذیرش اعتیاد به عنوان یک واقعیت اجتماعی به رسمیت شناخته شود و سپس برنامه‌های پیشگیری به صورت دقیق و هدفمند طراحی گردند. در کشورهای پیشرفته، موضوع اعتیاد به عنوان یک مسئله اجتماعی به طور شفاف و با شفافیت کامل در سیاست‌ها و گفتارها بررسی می‌شود تا افراد جامعه درک درستی از آن پیدا کنند. حاکم بودن اخلاق در برخورد با اعتیاد و همچنین شفافیت در سیاست‌ها از اصول کلیدی در موفقیت این برنامه‌ها به شمار می‌آید.

اینکه در جوامع مختلف، برای برخی محصولات مصرفی مانند روغن، که به طور روزمره در زندگی انسان‌ها مصرف می‌شوند، قوانین و نهادهای نظارتی قوی وجود دارد، در حالی که برای مواد مخدر این قوانین چندان مؤثر نیستند، یکی از دلایل عمده گسترش اعتیاد است. این تفاوت‌ها در نحوه کنترل و نظارت بر مواد مخدر و محصولات مصرفی دیگر، خود نشان‌دهنده نیاز به تغییرات اساسی در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و دولتی در زمینه مواد مخدر است.

در این جزوه، بر اساس تجارب موفق کشورهای چون ایسلند و سنگاپور، به بررسی رویکردهایی پرداخته خواهد شد که توانسته‌اند معضل اعتیاد را کنترل کرده و روند کاهشی واقعی را تجربه کنند. این تجربه‌ها نه تنها تأکید بر پذیرش اخلاقی و شفافیت در گفتار و کردار دارند، بلکه نشان‌دهنده اهمیت مشارکت اجتماعی و نظارت مؤثر در پیشگیری از اعتیاد هستند.

۱. پذیرش موضوع اعتیاد: نقطه آغاز

پذیرش اعتیاد به عنوان یک واقعیت اجتماعی و انسانی، اولین گام مؤثر در پیشگیری از این معضل است. در جوامع پیشرفته، ابتدا اعتراف به وجود افرادی که تمایل به زندگی سالم ندارند به رسمیت شناخته می‌شود و سپس سیاست‌های پیشگیری به‌طور سیستماتیک در جامعه اجرا می‌شود. پذیرش این واقعیت به‌ویژه در جوامعی که با افزایش مصرف مواد مخدر مواجه هستند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چرا که تنها با درک صحیح از مسئله و پذیرش آن است که می‌توان اقداماتی مؤثر در جهت کاهش مصرف و ارتقای آگاهی عمومی انجام داد.

در این راستا، شفافیت در سیاست‌ها و گفتارها از ارکان اساسی در موفقیت برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد است. هر گونه ابهام و عدم شفافیت در سیاست‌گذاری‌ها می‌تواند منجر به سردرگمی جامعه و ایجاد فضای نامطمئن در مواجهه با این مشکل اجتماعی شود. به همین دلیل، کشورهای موفق در این زمینه، قبل از هر چیزی، برنامه‌های خود را با شفافیت کامل در سطح جامعه ارائه می‌دهند تا همه افراد جامعه به وضوح از سیاست‌ها و اهداف پیشگیری آگاه شوند.

۲. تجارب موفق کشورهای مختلف

۲,۱. ایسلند: موفقیت در کاهش مصرف مواد در نوجوانان

در کشور ایسلند، برنامه‌ای تحت عنوان PPI (Prevention Programme for Iceland) به اجرا درآمد که تأکید ویژه‌ای بر نقش والدین در شناسایی و هدایت رفتارهای پرخطر نوجوانان داشت. والدین به‌طور فعال در این برنامه شرکت کردند و با شناسایی ساعات رفت و آمد فرزندان خود و مداخله به‌موقع، موفق به کاهش ۶۰ درصدی مصرف مواد در نوجوانان شدند.

یکی از ابتکارات جالب در این کشور، پاترول والدین (گشت‌زنی خودجوش والدین) بود که به آن‌ها این امکان را می‌داد که به‌طور مستقیم و بدون دخالت نهادهای دولتی، در شناسایی و کنترل رفتارهای نوجوانان خود مشارکت کنند. این رویکرد باعث شد که والدین به‌عنوان بازیگران اصلی در مبارزه با اعتیاد شناخته شوند.

۲,۲. سنگاپور: موفقیت در کنترل مصرف مواد و کاهش بازگشت به اعتیاد

در سنگاپور، نظارت اجتماعی فعال و پذیرش اعتیاد به عنوان یک مسئله اجتماعی از جمله عوامل موفقیت در پیشگیری از اعتیاد بود. یکی از اقداماتی که سنگاپور در این زمینه انجام داد، تشکیل کمیته مشترک از نهادهای مختلف نظیر وزارت کشور، وزارت فرهنگ و آموزش و پرورش و سی ان بی (Central Narcotics Bureau) بود. این کمیته ها سیاست ها را به طور شفاف و مشترک در سطوح مختلف اجرایی کردند.

با اجرای این برنامه ها، سنگاپور موفق شد تا ۷۰ درصد مصرف مواد مخدر را در کشور خود کاهش دهد. همچنین، یکی از دستاوردهای قابل توجه این کشور کاهش نرخ بازگشت به اعتیاد از ۱۳ بار به ۲ بار در میان افرادی که درمان شده بودند بود. این تغییرات نتیجه شفافیت در گفتار و کردار نهادهای دولتی و همکاری گسترده با تمامی بخش های جامعه بود.

۲,۳. نمادسازی اجتماعی: روبان سبز و سفید در سنگاپور

یکی از اقدامات جالب در سنگاپور، استفاده از روبانی سبز و سفید به عنوان نمادی از حمایت از جامعه ای عاری از مواد مخدر بود. این روبان به عنوان نماد آگاهی اجتماعی و همبستگی عمومی در جامعه معرفی شد. افرادی که در این کمپین ها فعال بودند، با نصب این روبان ها بر روی لباس خود نشان می دادند که از سیاست ها و اقدامات دولت در مبارزه با اعتیاد حمایت می کنند.

این نوع نمادسازی اجتماعی در واقع به طور مؤثر باعث ایجاد حس مسئولیت و مشارکت در میان شهروندان شد. همانطور که دکتر میرزایی مقدم اشاره می کنند، این روبان ها و سایر نمادها، یادآور تلاش های جمعی برای مبارزه با اعتیاد هستند.

۳. نتیجه‌گیری

تجارب موفق کشورهای ایسلند و سنگاپور نشان می‌دهند که پذیرش اعتیاد به عنوان یک واقعیت اجتماعی، شفافیت در سیاست‌ها و مشارکت اجتماعی فعال از جمله عوامل کلیدی در موفقیت پیشگیری از اعتیاد هستند. این کشورها نشان دادند که با استفاده از آموزش‌های جامعه‌محور، شفافیت کامل در گفتار و کردار و مشارکت نهادهای مختلف، می‌توان به کاهش مصرف مواد در جامعه کمک کرد.

پذیرش اخلاقی و مشارکت عمومی در کنار شفافیت سیاست‌ها، پایه‌های اصلی برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد هستند. به‌ویژه، اگر کشورها بتوانند از دوران کودکی و نوجوانی به تقویت شخصیت و مهارت‌های زندگی فرزندان خود بپردازند، در آینده شاهد کاهش معضل اعتیاد در جامعه خواهند بود.